

Sosyal Medyada Hakaret

Sosyal medya platformları, günümüzde iletişimin ve kendini ifade etmenin en yaygın araçlarından biri haline gelmiştir.

Av. Burak Üçüncü · 31 Ağustos 2024 · 6 dk okuma

Sosyal medya platformları, günümüzde iletişimin ve kendini ifade etmenin en yaygın araçlarından biri haline gelmiştir. Bu platformlar, kullanıcılara düşüncelerini paylaşma, bilgi edinme ve diğer insanlarla etkileşim kurma imkanı sağlarken, aynı zamanda hakaret ve iftira gibi suçların da artmasına zemin hazırlamıştır. Bu makalede, sosyal medyada hakaret suçunu ve cezasını hukuki boyutlarıyla derinlemesine ele alacak ve Türkiye'deki mevcut durumu ayrıntılı bir şekilde inceleyeceğiz.

BÖLÜM II

Sosyal Medyada Hakaret Suçu Nedir?

Hakaret, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 125. maddesinde tanımlanmıştır. Bu maddeye göre, bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, hakaret suçunu işlemiş olur. Sosyal medyada hakaret ise, bu eylemin sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirilmesidir.

Sosyal medyada hakaret, çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir:

- a) Yazılı Hakaret:** Bir kişi hakkında onur kırıcı ifadeler içeren paylaşımlar, yorumlar veya mesajlar.
- b) Görsel Hakaret:** Kişinin onurunu zedeleyecek fotoğraf, video veya görsel içerikli paylaşımlar.
- c) Dolaylı Hakaret:** Kişiyi doğrudan hedef almayan ancak ima yoluyla hakaret içeren paylaşımlar.
- d) Etiketleme yoluyla Hakaret:** Hakaret içeren bir paylaşıma kişiyi etiketleyerek veya mentionlayarak yapılan hakaretler.
- e) Özel Mesajlar Yoluyla Hakaret:** Sosyal medya platformlarının özel mesajlaşma özelliklerini kullanarak yapılan hakaretler.

Sosyal medyada hakaretin geleneksel hakarettten farkı, potansiyel olarak çok daha geniş bir kitleye ulaşabilmesi ve kalıcı olabilmesidir. Bir paylaşım, kısa sürede binlerce kişi tarafından görülebilir, paylaşılabılır ve arşivlenebilir. Bu durum, mağdur açısından zararın boyutunu artırırken, fail açısından da suçun ağırlığını artıran bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

BÖLÜM III

Sosyal Medyada Hakaretin Hukuki Boyutları

Sosyal medyada hakaret, hem ceza hukuku hem de özel hukuk açısından sonuçlar doğurmaktadır. Bu bölümde, konuyu her iki hukuk dalı açısından ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

a) Hakaretin Ceza Hukuku Boyutu:

Türk Ceza Kanunu'na göre, hakaret suçunun temel cezası üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır (TCK m.125/1). Ancak, sosyal medya üzerinden yapılan hakaret, herkese açık profiller vasıtasıyla "aleni" olarak işlenmişse ceza artırılmaktadır. TCK m.125/4 uyarınca, hakaret suçunun alenen işlenmesi halinde, ceza altıda biri oranında artırılır.

Ayrıca, TCK m.126 uyarınca hakaret suçunun işlenmesinde mağdurun ismi açıkça belirtilmemiş veya isnat üstü kapalı geçirilmiş olsa bile, eğer niteliğinde ve mağdurun şahsına yönelik bulunduğu duraksanmayacak bir durum varsa, hem ismi belirtilmiş ve hem de hakaret açıklanmış sayılır. Bu madde, sosyal medyada dolaylı veya ima yoluyla yapılan hakaretlerin de cezalandırılmasına olanak sağlamaktadır.

Sosyal medyada hakaret suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır. Yani mağdur, suçun işlendiğini öğrendiği tarihten itibaren 6 ay içinde şikayette bulunmalıdır. Ancak, kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret edilmesi durumunda, soruşturma ve kovuşturma şikayete bağlı değildir.

b) Hakaretin Özel Hukuk Boyutu:

Hakaret mağduru, ceza davasının yanı sıra veya ceza davası açmaksızın hukuk mahkemesinde tazminat davası da açabilir. Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi uyarınca, kişilik hakları zedelenen kimse, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat ödenmesini isteyebilir.

Tazminat davalarında, hakaretin sosyal medya üzerinden yapılmış olması, tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınan bir faktördür. Nitekim sosyal medya üzerinden yapılan hakaretin daha geniş kitlelere ulaşma potansiyeli nedeniyle, tazminat miktarının daha yüksek belirlenmesi gerekliliği üzerinde durulmalıdır.

Ayrıca, Türk Medeni Kanunu'nun 24. maddesi uyarınca, kişilik hakkı zedelenen kimse, hakimin saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Bu bağlamda ayrıca, sosyal medyada hakaret içeren paylaşımların kaldırılması ve erişimin engellenmesi talep edilebilir.

BÖLÜM IV

Sosyal Medyada Hakaret ve İfade Özgürlüğü

Sosyal medyada hakaret konusu, ifade özgürlüğü ile kişilik haklarının korunması arasındaki hassas dengeyi gündeme getirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 26. maddesi ifade özgürlüğünü güvence altına alırken, 17. maddesi kişinin manevi varlığının korunmasını düzenlemektedir. Bu iki hak arasındaki dengenin sağlanması, yargı organlarının en önemli görevlerinden biridir.

Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları, ifade özgürlüğünün sınırlarını belirlerken şu kriterleri göz önünde bulundurmaktadır:

a) İfadenin Kamu Yararı Taşıyıp Taşımadığı: Toplumsal bir tartışmaya katkı sağlayan, kamu yararı taşıyan ifadeler, daha geniş bir korumadan yararlanır. Örneğin, bir siyasetçinin icraatları hakkındaki sert eleştiriler, kamu yararı taşıdığı gerekçesiyle ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilir.

b) İfadenin Hedef Aldığı Kişinin Kimliği: Kamu görevlileri, siyasetçiler ve tanınmış kişiler, görevleri ve toplumsal konumları gereği daha fazla eleştiriye açık olmalıdır. Bu kişilere yönelik eleştirilerin sınırları, sıradan vatandaşlara yönelik eleştirilere göre daha geniştir.

c) İfadenin Olgusal Temeli: Bir ifadenin hakaret olarak değerlendirilmemesi için, belirli bir olgusal temele dayanması gerekir. Tamamen asılsız ve mesnetsiz iddialar, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmez.

d) İfadenin Şekli ve Kullanılan Üslup: Kullanılan dilin sertliği, ifadenin hakaret olarak değerlendirilmesinde önemli bir faktördür. Ancak, özellikle siyasi tartışmalarda ve sanatsal ifadelerde, daha sert ve provokatif bir dilin kullanılması mümkündür.

e) İfadenin Yapıldığı Bağlam: Sosyal medyanın doğası gereği anlık ve spontane paylaşımlara olanak sağladığı dikkate alınmalıdır. Bu nedenle, sosyal medyada yapılan paylaşımların değerlendirilmesinde, platformun özellikleri ve paylaşımın yapıldığı bağlam göz önünde bulundurulmalıdır.

Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru kararlarında, sosyal medyada yapılan paylaşımların ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, ancak bunun sınırsız bir özgürlük anlamına gelmediği vurgulanmaktadır. Mahkeme, özellikle kamu görevlilerine yönelik eleştirilerin daha geniş bir korumadan yararlanması gerektiğini belirtmektedir.

BÖLÜM V

Sosyal Medya Platformlarının Sorumluluğu

Sosyal medya platformlarının hakaret içeren paylaşımlar konusundaki sorumluluğu, son yıllarda hem Türkiye'de hem de dünyada önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. Türkiye'de bu konu, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun çerçevesinde düzenlenmektedir.

Bu kanuna göre, sosyal medya platformlarının temel sorumlulukları şunlardır:

a) Türkiye'de Temsilci Bulundurma: Günlük erişimi 1 milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları, Türkiye'de en az bir temsilci bulundurmak zorundadır. Bu temsilci, resmi makamlarla iletişimi sağlamak ve yasal talepleri yerine getirmekle yükümlüdür.

b) Mahkeme Kararlarını Uygulama: Platformlar, Türk mahkemelerinin verdiği içerik kaldırma ve erişim engelleme kararlarını uygulamakla yükümlüdür. Bu kararlar, genellikle hakaret, özel hayatın gizliliğinin ihlali, kişilik haklarına saldırı gibi durumlarda verilmektedir.

c) Kullanıcı Şikayetlerini Değerlendirme: Sosyal medya platformları, kullanıcılardan gelen içerik kaldırma taleplerini değerlendirmek ve sonuçlandırmak zorundadır. Bu talepler, platformların kendi topluluk kuralları çerçevesinde değerlendirilir.

d) Veri Depolama ve Paylaşma: Platformlar, Türkiye'deki kullanıcıların verilerini Türkiye'de barındırmakla yükümlüdür. Ayrıca, yasal talepler doğrultusunda bu verileri yetkili makamlarla paylaşmak zorundadır.

e) Raporlama: Sosyal medya platformları, aldıkları içerik kaldırma talepleri, bu taleplerin sonuçları ve diğer istatistiksel bilgileri düzenli olarak kamuoyuyla paylaşmakla yükümlüdür.

Bu yükümlülüklerle uymayan sosyal medya platformlarına, idari para cezalarından reklam yasağına ve bant genişliğinin daraltılmasına kadar çeşitli yaptırımlar uygulanabilmektedir.

Ancak, sosyal medya platformlarının içerik denetimi konusundaki sorumlulukları, ifade özgürlüğü açısından tartışmalı bir konudur. Platformların aşırı sansür uygulaması veya içerikleri keyfi olarak kaldırması, kullanıcıların ifade özgürlüğünü zedeleyebilir. Bu nedenle, platformların içerik moderasyonu politikalarının şeffaf olması ve uluslararası insan hakları standartlarına uygun olması gerekmektedir.

Tabii, sosyal medyada hakaret suçu ile ilgili makalenize bilişim avukatı anahtar kelimesini içeren kısa bir paragraf ekleyebilirim. İşte önerilen paragraf:

Sosyal medyada işlenen hakaret suçlarında, mağdurların haklarını savunmak ve failler hakkında yasal işlem başlatmak için bilişim avukatlarının rolü kritik önem taşımaktadır. **Bilişim avukatı**, dijital platformlardaki hukuki süreçlere hakim olmaları ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeleri sayesinde, sosyal medya üzerinden gerçekleşen hakaret vakalarında etkili bir savunma stratejisi oluşturabilirler. Bu uzman avukatlar, dijital delillerin toplanması, korunması ve mahkemeye sunulması konularında da özel bir uzmanlığa sahiptirler. Ayrıca, sosyal medya platformlarıyla iletişim kurma ve gerekli yasal taleplerde bulunma konusunda da deneyimlidir.

Sonuç olarak, sosyal medyada hakaret konusu, hem hukuki hem de etik boyutları olan karmaşık bir meseledir. Kişilik haklarının korunması ile ifade özgürlüğünün dengelenmesi, hassas bir konudur ve her somut olayın kendi özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Sosyal medya kullanıcılarının, paylaşımlarının hukuki sonuçları konusunda bilinçlendirilmesi ve platformların içerik denetimi konusunda daha etkin ve şeffaf önlemler alması, sorunun çözümüne katkı sağlayabilir. Ayrıca, dijital okuryazarlığın ve medya etiğinin geliştirilmesi, uzun vadede sosyal medyada hakaret vakalarının azalmasına yardımcı olabilir.

Çevrimiçi sürüm: <https://burakucuncu.com.tr/sosyal-medyada-hakaret>